

PARTENERII SUDICI

Politica europeană de vecinătate (PEV) privește Algeria, Egiptul, Israelul, Iordania, Libanul, Libia, Marocul, Palestina, Siria și Tunisia. Constă în politici bilaterale între UE și fiecare dintre cele 10 țări partener, plus un cadru de cooperare regional, Uniunea pentru Mediterana. În 2011, ca răspuns la revoltele din vecinătatea sudică, UE și-a sporit sprijinul pentru transformări democratice, în cadrul PEV. Ulterior, în 2015, și-a revizuit politica de vecinătate.

TEMEIUL JURIDIC

- Articolul 8 din Tratatul privind Uniunea Europeană;
- Titlul V din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE): „acțiunea externă” a UE;
- Articolele 206-207 (comerțul) și 216-219 (acordurile internaționale) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).

INSTRUMENTE

Acordurile de asociere asigură temeiul juridic pentru relațiile bilaterale ale UE cu Algeria, Egiptul, Israelul, Iordania, Libanul, Marocul, Autoritatea Palestiniană și Tunisia. Acordul de asociere parafat cu Siria înainte de reprimarea violentă de către guvernul sirian a protestelor publice în 2011 nu a fost niciodată semnat. Negocierile pentru un acord-cadru între UE și Libia au fost suspendate în februarie 2011 și nu au fost încă reluate.

În cadrul politicii europene de vecinătate, UE și partenerii săi din sud (cu excepția Libiei și a Siriei) au adoptat planuri de acțiune bilaterale, priorități de parteneriat sau programe de asociere. Acestea stabilesc agende pentru reforme politice și economice cu priorități pe termen scurt și mediu, între trei și cinci ani. Reflectând nevoile, interesele și capacitățile UE și ale fiecărui partener, planurile de acțiune ale PEV urmăresc, în special, dezvoltarea unor societăți democratice, echitabile din punct de vedere social și favorabile incluziunii, promovarea integrării economice și a educației, dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii și a agriculturii și facilitarea circulației transfrontaliere a persoanelor.

Aceste planuri sunt finanțate în cea mai mare parte prin Instrumentul european de vecinătate (IEV) și alte instrumente tematice. De asemenea, Banca Europeană de Investiții și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare oferă sprijin sub formă de împrumuturi. UE urmărește, de asemenea, să promoveze accesul pe piață și cooperarea în domeniul migrației și al mobilității cu partenerii săi din sud. În prezent sunt

în desfășurare negocieri pentru acorduri de liber schimb aprofundate și cuprinzătoare cu Marocul și cu Tunisia. Au fost încheiate parteneriate pentru mobilitate cu Marocul, Tunisia și Iordania, iar negocierile sunt în curs de desfășurare cu Libanul. În aceste cadre sunt puse în aplicare diferite proiecte, în special în cadrul [Instrumentului de parteneriat pentru mobilitate](#), lansat în 2016. În plus, o serie de inițiative regionale și bilaterale privind migrația și mobilitatea sunt finanțate în cadrul [Fondului fiduciar de urgență al UE pentru Africa](#), componenta Africa de Nord, în Algeria, Egipt, Libia, Maroc și Tunisia. [Fondul fiduciar regional al Uniunii Europene ca răspuns la criza siriană](#), „Fondul Madad”, oferă sprijin refugiaților sirieni, persoanelor strămutate în interiorul țării și comunităților locale din Liban, Iordania și Egipt.

Uniunea pentru Mediterana, lansată în 2008 pentru a da un nou impuls Parteneriatului euro-mediteraneean, oferă un cadru regional pentru cooperarea dintre statele membre ale UE și 15 țări din zona Mediteranei, inclusiv cei 10 parteneri din sud.

SITUAȚIA ACTUALĂ

A. Algeria

În calitate sa de actor major pe plan regional și important producător de energie, Algeria este un partener-cheie al UE în vecinătatea sa sudică. În anul 2005 a intrat în vigoare un acord de asociere. UE și Algeria au adoptat [prioritățile de parteneriat](#) comune, cu ocazia Consiliului de asociere din martie 2017. Prioritățile parteneriatului instituie un cadru reînnoit pentru angajamentul politic și pentru o cooperare consolidată, punând accentul pe următoarele elemente: i) guvernarea și drepturile fundamentale; ii) dezvoltarea socioeconomică și comerțul; iii) energia, mediul și schimbările climatice; iv) dialogul strategic și de securitate; și v) dimensiunea umană, migrația și mobilitatea.

B. Egipt

Relațiile dintre Uniunea Europeană și Egipt sunt guvernate de un acord de asociere, în vigoare din 2004. În contextul PEV revizuite, setul de priorități ale parteneriatului UE-Egipt a fost adoptat de către Consiliul de asociere UE-Egipt în iulie 2017. Toate elementele acordului de asociere rămân în vigoare; cu toate acestea, [prioritățile parteneriatului](#), definite în comun de către UE și Egipt, înlocuiesc planul de acțiune, și vor orienta parteneriatul în perioada 2017-2020. Pe parcursul acestei perioade, accentul va fi pus pe următoarele elemente: i) modernizarea economică, sustenabilitatea energetică și mediul; ii) dezvoltarea socială și protecția socială; și iii) guvernarea, consolidarea stabilității și statul democratic modern.

C. Israel

Relațiile dintre UE și Israel sunt extinse, fiind bazate pe importante relații economice și comerciale și pe cooperare tehnică. Având la bază acordul de asociere din 2000, relațiile s-au dezvoltat în mod dinamic în următorii ani, extinzându-se în mod considerabil la nivelul mai multor sectoare. Planul de acțiune UE-Israel, stabilit în 2005, se bazează pe valori comune, cum ar fi democrația, respectarea drepturilor omului, statul de drept și libertățile fundamentale, și promovează integrarea Israelului în politicile și programele europene. În 2009, UE a decis că, pentru ca relațiile să fie promovate la statutul „avansat”, ar trebui să existe progrese în procesul de pace din

Orientul Mijlociu. Totuși, cooperarea continuă în baza [planului de acțiune PEV din anul 2005](#), care a fost prelungit până în 2020.

D. Iordania

UE consideră Iordania ca fiind un partener important, care joacă un rol de stabilizare în Orientul Mijlociu. Acordul de asociere UE-Iordania, în vigoare din mai 2002, oferă temeiul juridic pentru această relație bilaterală. Un plan de acțiune PEV a fost adoptat în 2012, iar în decembrie 2016 au fost convenite noile priorități ale [parteneriatului UE-Iordania](#), precum și un pact. În cadrul PEV, Iordania este prima țară parteneră din zona mediteraneeană cu care UE a încheiat negocieri tehnice pentru un „statut avansat”. În octombrie 2014, UE și Iordania au lansat un parteneriat pentru mobilitate. Iordaniei i s-au acordat două pachete de asistență macrofinanciară (unul în 2013, în valoare de 180 de milioane EUR, iar altul în decembrie 2016, în valoare de 200 de milioane EUR). Iordania, care găzduiește peste 655 000 de refugiați sirieni, este o beneficiară al „Fondului Madad”, Fondul fiduciar regional al UE ca răspuns la criza siriană. În 2016, în contextul sprijinului acordat de UE Iordaniei în timpul crizei refugiaților sirieni, UE și Iordania au modificat acordul de asociere pentru [a relaxa regulile de origine](#) aplicate exportatorilor iordanieni în comerțul lor cu UE.

E. Liban

Relațiile UE-Liban se bazează pe acordul de asociere, în vigoare din anul 2006, precum și pe [prioritățile parteneriatului UE-Liban](#), stabilite în noiembrie 2016, ca și pactul. Consiliul de asociere UE-Liban, care a avut loc în iulie 2017, a convenit să se continue discuțiile în vederea semnării unui parteneriat pentru mobilitate. UE sprijină unitatea, stabilitatea, independența, suveranitatea și integritatea teritorială a Libanului, în special având în vedere situația în curs de deteriorare din țara vecină, Siria. Cu o populație de 4,4 milioane de locuitori, Libanul găzduiește în prezent aproximativ 1 milion de refugiați sirieni înregistrați. Libanul este un beneficiar al „Fondului Madad”.

F. Libia

De la căderea regimului Gaddafi, Libia s-a îndreptat treptat spre un război civil, pe fondul unor diviziuni politice, teritoriale, sociale și tribale complexe. Libia mai este cunoscută ca fiind o rută de tranzit în regiunea Sahel pentru traficul de persoane și pentru contrabandă. În acest context, UE încearcă să acorde asistență poporului libian în întemeierea unui stat stabil și favorabil incluziunii. UE sprijină eforturile de mediere ale ONU în direcția încetării ostilităților și întreprinde demersuri diplomatice pe lângă părțile interesate din Libia și din regiune. Libia nu are un acord de asociere și nici un altfel de acord contractual cu UE, însă este eligibilă pentru finanțare în cadrul Instrumentului european de vecinătate (IEV). Începând din 2016, [Fondul fiduciar de urgență al UE pentru Africa a alocat aproape 135 de milioane EUR pentru protecția migrantilor din Libia](#).

G. Maroc

Dintre partenerii sudici, Marocul are una dintre cele mai dezvoltate relații cu UE. Un acord de asociere este în vigoare din anul 2000, iar în anul 2013 a fost adoptat un nou plan de acțiune PEV. În anul 2008, acestei țări i-a fost acordat „statutul avansat” în cadrul PEV, reflectând ambiția de a consolida cooperarea dintre UE și Maroc și de

a sprijini în continuare reformele economice și politice. Parteneriatul pentru mobilitate dintre UE și Maroc a fost lansat în iunie 2013. Sunt în curs negocierile privind acordurile de [facilitare a eliberării vizelor și de readmisie](#) și un acord de liber schimb aprofundat și cuprinzător. În plus, în anul 2014 a intrat în vigoare un acord reînnoit de pescuit. În conformitate cu două hotărâri recente ale Curții de Justiție a Uniunii Europene, UE poate pune în aplicare acordurile sale cu Marocul, dar aceste acorduri nu se aplică Saharei Occidentale.

H. Palestina

UE este principalul finanțator al Autorității Palestiniene, cu o alocare anuală bilaterală orientativă de aproximativ 300 de milioane EUR. Obiectivul general al asistenței UE este de a contribui la consolidarea capacităților unui stat palestinian viabil, independent și democratic, care să coexiste în pace și securitate cu Israelul și cu alte țări vecine. Temeiul juridic pentru relațiile UE cu AP este [Acordul de asociere interimar privind schimburile comerciale și cooperarea](#), încheiat în 1997. UE și Autoritatea Palestiniană au semnat un plan de acțiune PEV, care a intrat în vigoare în 2013. În același an, UE a oferit Israelului și viitorului stat Palestina „parteneriate privilegiate speciale”, prin care a pus la dispoziția ambelor părți un pachet de sprijin fără precedent în domeniul politic, economic și de securitate, în contextul unui viitor acord privind statutul final.

I. Siria

După ce guvernul sirian a început să reprime în mod violent protestele antiguvernamentale în martie 2011, UE a luat un număr tot mai mare de măsuri restrictive împotriva regimului sirian. Toate programele bilaterale de cooperare dintre UE și guvernul sirian au fost suspendate. UE sprijină discuțiile incluzive de pace orientate spre o tranziție politică sub conducere siriană. UE este principalul donator în cadrul răspunsului la criza siriană, iar UE și statele sale membre [au furnizat împreună](#) peste 16,9 miliarde EUR pentru ajutor umanitar și asistență pentru dezvoltare, economică și de stabilizare. [Fondul fiduciar regional al Uniunii Europene ca răspuns la criza siriană](#) gestionează majoritatea ajutorului fără caracter umanitar acordat țărilor vecine care au primit refugiați sirieni. Până în prezent, fondul a atins un volum global de 1,7 miliarde EUR. Consiliul a adoptat [strategia UE privind Siria](#) la 3 aprilie 2017. În conformitate cu această strategie, UE a găzduit trei conferințe în sprijinul viitorului Siriei și al regiunii: prima, în aprilie 2017, în cadrul căreia comunitatea internațională [a promis](#) 5,6 miliarde EUR pentru „finanțare destinată sprijinirii activităților de asistență umanitară, reziliență și dezvoltare în 2017 pentru răspunsul la criza din Siria”; a doua, în aprilie 2018, în cursul căreia participanții [s-au angajat să contribuie](#) cu 3,5 miliarde EUR în 2018, și cu o sumă suplimentară de 2,7 miliarde EUR pentru perioada 2019-2020; și a treia între 12 și 14 martie 2019, cu [angajamente](#) în valoare de 6,2 miliarde EUR pentru 2019 și angajamente multianuale de aproape 2,1 miliarde EUR pentru 2020 și pentru anii următori. Nevoile umanitare sunt în continuare extrem de acute. Peste 11 milioane de sirieni au nevoie de asistență umanitară și peste 5,6 milioane de refugiați sirieni se află în afara țării.

J. Tunisia

De la revoluția tunisiană din 2011, UE a acordat sprijin politic, financiar și tehnic pentru tranziția democratică a țării. Temeiul legal al relației bilaterale rămâne acordul de

asociere, care este în vigoare din 1998. În 2012, având în vedere progresul înregistrat, UE și Tunisia au convenit să instituie un „parteneriat privilegiat”, însoțit de un [plan de acțiune](#) detaliat pentru perioada 2013-2017. În iulie 2018, Consiliul de asociere UE-Tunisia a adoptat principalele linii directoare pentru [Parteneriatul privilegiat UE-Tunisia în perioada 2018-2020](#). Tunisia și UE au lansat un parteneriat pentru mobilitate în martie 2014, care a condus la deschiderea negocierilor privind [acordurile de facilitare a eliberării vizelor și de readmisie](#). [Negocierile privind acordul de liber schimb aprofundat și cuprinzător](#) au fost aprobate în octombrie 2015 și sunt în curs. În perioada 2011-2016, asistența UE pentru Tunisia a fost de 2 miliarde EUR (1,2 miliarde EUR sub formă de granturi și 800 de milioane EUR ca asistență macrofinanciară). UE și-a luat angajamentul de creștere a asistenței financiare anuale acordate sub formă de granturi la 300 milioane EUR în 2017 și să mențină un nivel susținut de finanțare până în 2020. Adoptarea consensuală a unei noi constituții în Tunisia în ianuarie 2014 și organizarea cu succes a alegerilor parlamentare și prezidențiale în octombrie-decembrie 2014, urmate de mult-așteptatele alegeri locale în mai 2018 au reprezentat un important pas înainte în tranziția democratică a acestei țări.

ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

Parlamentul este implicat pe deplin în politica europeană de vecinătate. Prin intermediul comisiei sale pentru afaceri externe, Parlamentul monitorizează punerea în aplicare a PEV, în special în ceea ce privește rapoartele anuale privind progresele înregistrate în domeniul PEV și revizuirile PEV. Această comisie urmărește situația politică din țările partenere prin schimburi de opinie regulate cu înalți funcționari guvernamentali, experți și reprezentanți ai societății civile. Competențele sale bugetare îi permit Parlamentului să influențeze în mod direct sumele alocate Instrumentului european de vecinătate. Aprobarea Parlamentului a fost necesară pentru încheierea tuturor acordurilor de asociere cu partenerii PEV sudici. De asemenea, Parlamentul trebuie să aprobe orice nou acord comercial, inclusiv viitoarele acorduri de liber-schimb aprofundate și cuprinzătoare cu Marocul și cu Tunisia.

Prin intermediul [delegațiilor permanente](#) se asigură relații bilaterale regulate cu parlamentele țărilor partenere din sud. Astfel, relațiile cu parlamentul Marocului au fost intensificate prin crearea unei comisii parlamentare mixte în 2010. Ulterior au fost create comisii parlamentare mixte cu Tunisia, în 2016, și cu Algeria, în 2018. Relațiile parlamentare cu Siria sunt suspendate ca urmare a războiului civil, iar contextul actual din Libia împiedică relațiile interparlamentare și cu această țară. La nivel regional, Parlamentul participă la Adunarea Parlamentară a UpM, care organizează o sesiune plenară și diverse reuniuni ale comisiilor o dată pe an. Ultima reuniune plenară a avut loc la [Strasbourg, la 13 și 14 februarie 2019](#), când Parlamentul a transmis președinția Marii Adunări Naționale a Turciei. Parlamentul a luat parte la diverse misiuni ale UE de observare a alegerilor în țările partenere din sud, cel mai recent, în Liban (alegeri generale) și în Tunisia (alegeri locale); De asemenea, Parlamentul acordă asistență Marocului și Tunisiei, două țări prioritare din programul său de sprijin pentru democrație.

María Álvarez López
04/2019

